

Vrijheidslezing Amsterdam

Bevrijding, oorlog en vrijheid

door

Mr. Inez N. Weski

5 mei 2011

Felix Meritis, Amsterdam

Overigens, voor wie gold die bevrijding op 5 mei 1945?

Ongetwijfeld niet voor hen die, voor zover niet de Hongerwinter doormaakt, nog in de oorlog op vakantie gingen in Duitsland of in Nederland op het perron wachtend op de trein naar het strand met emmertje en schepje in de hand, toekeken hoe op het tegenoverliggende perron een trein werd ingeladen met een minder zonnige definitieve eindbestemming.

Ook niet voor hen, die als goed dienaar de bezetter hielpen met het bij elkaar zoeken van al die geregistreerden en ook niet voor hen die de vluchtelingen vanuit de pogroms aan de grens terugstuurden. Ongetwijfeld zal voor sommigen die bevrijding zelfs als storend zijn ervaren omdat nu die enkelen die uit de kampen terugkwamen hun bezittingen opvroegen of de zelfs verzekering aanspraken. Gelukkig kon men dan nog altijd schriftelijke bewijzen eisen, die er toch niet meer waren.

Nee, degenen die bevrijd hadden moeten worden, waren vooral al dood! Op naar de volgende eliminatieronde, toont de geschiedenis.

En, hoe vrij voelt u zich nu? Hoe bevalt het? Bent u er eentje die niets te verbergen heeft? Vindt u dat een ander dat ook niet mag? Wie en wat voor mensen eigenlijk verdienen volgens u, zonder vorm van proces te worden berecht? En wel nú en het liefst door u. Vanwaar die haat? Wat is er met u gebeurd? is dat altijd binnen uw familie zo geweest?

Ik vrees dat mijn relaas een wel zeer ruime en ook cynische en vooral niet erg feestelijke boog rond de dampkring van deze aarde zal lijken te nemen.

En wat zie ik dan?

Dat het begrip vrijheid devalueert. Het wordt gebruikt in logo's van politieke partijen, plakaten en in wetten ter bemanteling van maatregelen ter beknotting van de individuele vrijheden, ter achteloze realisering van feitelijke onvrijheid van denken, van bewegen, van kleden, van lezen, van spreken; ter registratie, categorisering en eventuele uitsluiting van rechten, toegang en afvoer.

We krijgen tegenwoordig dagvers een volgend deel uit het feuilleton van megalomane vrijheidsbeperking. Van een door de politie toegejuichte mogelijkheid om met infrarood camera's alle auto's te kunnen doorlich-

ten, zodat zelfs de bandenspanning kan worden gemeten. Van de opslag van alle DNA en alle vingerafdrukken met een blijkbaar aanvaard percentage van 21% foutmeldingen, maar ja, dat zijn voornamelijk oudere burgers dus dan kennelijk verwaarloosbaar. Die liggen toch maar door te liggen in verzorgingshuizen en doen niet meer mee in de *big brother*-wereld.

Tot zelfs inkijkjes of gewoon verkrachting van de menselijke geest door psychiaters te verplichten om op hun rekening de diagnose van hun patiënt te zetten en alle patiëntgegevens aan te leveren aan de overheid. Inderdaad, *who needs* geheimhouders? Dat miste natuurlijk nog in de databanken. We hebben alle biologische gegevens? Check. We weten wat ze eten? Check, we weten wat ze lezen? Check! Waar ze naar toe gaan met wie, hoe laat en waarom? Check. Nou dan missen we nog de categorie psychische makkes. OK, regel even dat dat verplicht gemeld wordt aan het centraal gezag! Check!

Want al die gegevens zullen toch nooit aan de verkeerde ter beschikking worden gesteld? Alle overheden hebben toch altijd het beste met u voor? Heeft u dat nog niet geleerd van de geschiedenis?

Mij werd onlangs een citaat aangereikt van de Amerikaanse rechtsgeleerden Samuel Warren and Louis D. Brandeis, in hun *The Right To Privacy* van 1890, ja, inderdaad 1890!, die in de Harvard Law schreven over “*modern enterprise and invention have, through invasions upon his privacy, subjected [the individual] ...to mental pain and distress, far greater than could be inflicted by mere bodily injury*”. Zij bepleitten: *the right to be left alone*.

Nou, die vrees is in die meer dan honderd jaar sindsdien gelukkig niet uitgekomen!

Right...

De hedendaagse realiteit betreft overheden die zich vooral bezig houden met het subtiel steeds verder inkaderen van de eigen ingezetenen totdat er niet meer wordt bewogen. Zonder dat daar overigens op enig moment een meetbaar gerechtvaardigd doel aan wordt verbonden. Verzamelen als doel op zich, ongezonde bemoeizucht, maar feitelijk beangstigende controle-drang met uitschakeling van tegenspraak.

Met aan een steeds sneller opdoemende horizon een rechter die niet meer kan of durft recht te spreken en de advocaat op de tribune die slechts als toeschouwer mag toezien hoe de staat wetten verzint en deze gemakshalve ook zelf executeert.

Je ziet steeds vaker dat bevelen van rechters worden genegeerd.

Waarom nog een 'middle man' als rechtsgang? Weg met die lastige vlieg van een advocaat. Gewoon terug naar die goeie ouwe VOC-tijd toen je nog op het Binnenhof je tegenstanders kon lynchen.

Onder het mom van veiligheid wordt de maatschappij gecategoriseerd. Niet alleen wordt de burger blijkbaar als verdachte geboren en gevolgd, maar ook geïsoleerd van zijn verdediging of een rechter. Iedereen is dan immers schuldig tenzij je het tegendeel bewijst. Dat tegendeel bewijzen zul je dan wel in je eentje moeten doen, want inmiddels geldt de ontwikkeling dat de advocaat die het nog durft om verdachten in politiek gevoelige zaken bij te staan, het risico loopt zelf te worden vervolgd.

Voor zover zij hun cliënten overigens al bereiken, nu deze meestal eerst enige tijd op onbekende plaatsen en met verhoortechnieken voor georderden worden bewerkt. De oude verdwijn/vermissings- en binnenkort weer boven-zee-uitstortentactiek, vrees ik.

Voor alle duidelijkheid: mocht u bij deze zinnen vooral aan een tropisch oord denken, ik spreek hier ook over landen binnen Europa.

Onlangs nog las ik de schaamteloze woorden van twee Haagse officieren van Justitie, die de 'nieuwe' tactiek bespraken die inhield: het uitkiezen van een aantal personen en hen dan, zonder specifieke verdenking, te rechercheren. Stalken met de meest moderne digitale en overige technieken en dan afwachten of ze toevallig een strafbaar feit zouden plegen.

Wat nieuwe tactiek? Ken uw klassiekers.

Wie heeft er dan nog een wetboek nodig? Papier is geduldig en gelukkig makkelijk te verbranden of te verscheuren!

De inflatie van de onschuldpresumptie, van de individuele vrijheid, van de mens, van het kind, van de eenling. Is de vrijheid van de een de gevangenschap van de ander? Is vrijheid de ander kunnen uitschelden. "Zo. dat heb ik toch maar weer mooi gezegd", "en nou jij weer". Is dat het dan? Vrijheid als basaal eendimensionaal primair gegeven. Als ieder voor zich en niemand voor ons allen.

Dat geldt zelfs voor de devaluatie van de herdenking van de Tweede Wereldoorlog, van de genocides die toen hebben plaatsgevonden.

Ik hoorde op de radio ten aanzien van 4 mei:

“We herdenken dan het oorlogsgeweld.” Welk oorlogsgeweld? Alle, ook de 80-jarige oorlog? Of toen Karel de V weer op pad ging? Dan zijn wij er in een klap vanaf met die herdenking? Bezuiniging op herdenking of gewoon verdringing van het noemen wie door wie is vermoord, hoe en waarom in godsnaam? Dan is een volgende oorlog of moordpartij of verder antisemitisme of uitsluiting van Roma's en andersdenkenden of andersvoelenden ook wat makkelijker? Want dan had je het gewoon niet begrepen waar het bij die specifieke oorlog om ging? Dan wist je het toch niet? En herhaal dit nu even in het Duits voor een meer invoelbare noot.

Het lijkt nu een soort “don't mention the war” en *don't mention* dus die volkeren, die toen moesten worden ‘ausradiert’, zoals de Duitsers dat zo mooi konden formuleren met pakkende marsliederen en bijbehorende kloeke, vooral niet ‘entartete’ kunst in met Griekse zuilen aangeklede propaganda voor hun beoogde Derde Rijk.

Overigens kan ik niet anders dan constateren, dat in de eeuwen voor dat veronderstelde Derde Rijk al een bestendige uitsluiting en stigmatisering van de betreffende volkeren bestond.

Ken uw klassiekers en weet dus wat uw toekomst is.

Niet alleen hele volkeren moesten dus weg, nu weer in dat Derde Rijk, voorzover zij al die eeuwenlange voorgaande eliminatierondes hadden overleefd, maar ook elke abstracte kunstuiting diende met hen te verdwijnen. Abstract stond immers voor het ongrijpbare, voor fantasie, voor buiten de perken van het materiële en dus niet te controleren. Opmerkelijk genoeg bleek volgens Hitler een van die volken zich ook nog eens onevenredig vaak aan het beoefenen van kunst schuldig te maken en werd er ook nog eens veel gelezen en kon men überhaupt meestal lezen en schrijven, dus “need we say more”. Een tafel is een tafel, eventueel met een vaas met inheemse bloemen, maar niet meer dan dat.

De staat doet ons nu gelukkig weer langzaam beseffen hoe verderfelijk kunst, zeker in combinatie met dit stukje Amsterdamse grachtengordel, wel niet is. Er zijn nog overigens vele landen waar men bij het opzetten

van het verkeerde CD'tje een inval van de langspatrouillerende politie riskeert. Op naar het verdwijnpunt van de derde dimensie.

De Tweede Wereldoorlog en 4 mei lijken inmiddels gedevalueerd tot bestreden disproportioneel vergelijkingsmateriaal voor elke belediging of groepsuitsluiting.

Ik zou zeggen: Laat elke genocide, elke massaslachting, al of niet uitgevoerd onder toezien oog van de wereld, en eventueel elke groepsbeschimping of uitsluiting al of niet gepaard gaand met discussies over hoofdtoeien, zijn eigen dag claimen. Dan kunnen wij daarbij dagelijks of misschien wekelijks stilstaan, voorzover men zich niet net op dat moment in een stille tocht voortbeweegt.

De geschiedenis leert slechts dat haat, afgunst, gulzigheid, wraak en angst meereist met de mensheid. Steeds weer met het door Heinrich Heine zo wrang beschreven natuurverschijnsel, vertaald als *“wilt u niet mijn broeder zijn, dan sla ik u de schedel in”*.

Slechts weinigen ontstijgen het eigen belang, het eigen hachje. Wellicht te verklaren vanuit de biologie van de mens, van elk levend wezen en zelfs terug te vinden in het plantenrijk, namelijk dat de eigen groep, stam, species, in leven moet worden gehouden en dat daartoe concurrenten moeten worden geëlimineerd. De mens laat echter, in tegenstelling tot veel dieren en planten, vooral niets achter voor een volgende generatie en lijkt zich vooral als gulzig consument van eigenbelang te manifesteren.

Zo maakte men zich hier meer zorgen over de kwaliteit van de Victoriaars in de schappen van de winkel, dan over de in datzelfde Victoriameer langsdrijvende lijken toen daar de Tutsies en Hutu's elkaar afslachtten. Achteloze gewetenloosheid.

Net zoals in WO II toch mooi verdiend werd aan de toelevering voor die gaskamers en al die andere prachtige bouwwerken. Ik begrijp dat tot op de dag van heden er door Nederlandse gemeenten nog altijd een beroep wordt gedaan op besluiten van de Duitse bezetter.

Waarom weggooien als je er nog je voordeel mee kan doen.

Als wereldbeeld hoop je daar nog een altruïstische ziel en dus enkele rechtvaardigen bij te kunnen denken, die de mensheid als species tot meer maakt dan een groep aaseters. Helaas wordt steeds meer het vergaren van kennis, het filosoferen, kennelijk tezamen met kunst, als nutteloze luxe beschouwd en moet de gemiddelde studie zo snel mogelijk en niet noodzakelijkerwijs met bevoegde leraren worden afgewikkeld. De devaluatie van de mens doe je dan zo dus. Je holt hem uit.

De devaluatie overigens van überhaupt het begrip oorlog, of netter, gewapend conflict of nog beter: noem het een vredesmissie. Nee, nog beter: een trainingsmissie. Het tegenwoordige weer verheerlijkte militarisme, een oorlogsindustrie die het doden heeft weten te ontmenselijken met *drones* en *joysticks* en uiteraard ook wel kanonnenvlees van “onze jongens”, in tegenstelling tot “hun jongens”, en met uiteindelijk wel echte menselijke doden en geen avatars. Om dan vervolgens – al of niet volgens een VN-resolutie en al of niet op basis van een enkele anonieme onjuiste bron – her en der binnen te vallen en dan achteraf eventueel sorry te zeggen over de informatie die je verzuimd hebt na de trekken. Dat kan ook nog wel op die grafstenen gebeiteld worden.

En dat alles met landen en leiders die je zelf jarenlang in leven hebt gehouden, voorzover je ze al niet in het zadel hebt geholpen.

Games people play.

Helaas moeten zij, die steeds weer ten onder gaan aan despotie, vooral zichzelf zien te redden.

Ik kan niet anders dan cynisch reageren als ik die propaganda zie rond de *War on Drugs*, waarbij allerlei papaverveldjes met vliegtuigjes met een soort veredeld napalm worden platgebrand, maar er kennelijk voorzichtig rond al die wapenfabrieken wordt heengestrooid. Er moet immers nog wel wat om mee te doden overblijven.

Het is altijd makkelijker in de Tweede Kamer ten “aanval” te roepen als je niet zelf met een knots in de hand ten strijde hoeft te trekken. Je hoeft als overheid de tegenpartij niet meer in de ogen te kijken.

Er bestaat een beroemd psychologisch experiment van Milgram, waarbij in een pseudo-opstelling elektroshocks werden toegediend door perso-

nen die meenden deze aan de in een andere kamer zittende kandidaten te moeten toedienen als deze foute antwoorden gaven. Zelfs als de kandidaat normaliter kermend zou zijn gestorven, werden de shocks opgevoerd. Serviliteit, angst om uit de groep als menselijk kudde-dier te worden verstoten in zijn puurste vorm.

Niemand die kennelijk verantwoordelijk is voor wat dan ook en niemand die nog de waarheid wenst te weten. En welke waarheid dan? Wiens waarheid?

Ja, sorry! O.K, hij zei sorry, dat vraagt wel lef hè! Zomaar sorry zeggen. En hij keek er ook zo bescheiden bij. Jammer van die doden, dat gezin dat voor terroristen werd aangezien, jammer voor die bruiloftsgasten die voor de vijand werden aangezien, jammer voor die man die onschuldig bleek te zijn, Tja, waar gehakt wordt in de rechtszekerheid vallen spaanders. Blijft u rustig zitten, of beter: wordt burgemeester of rechter of hoofd van een of andere onderzoekscommissie. Of is er internationaal nog een plaatsje voor u?

Er is een oud gezegde: Je wordt in je gezicht gespuugd en je zegt dat het regent.

Het regent helaas veel en hard in dit land dat zich een rechtstaat en een democratie noemt.

Oorlog als perpetuum mobile met als eeuwig nagerecht vaak geschiedvervalsing, een hoeveelheid zerken en sinds WO II een internationaal tribunaal.

De mensheid als verslindende “swarm locusts” of een rattenkolonie in een te kleine kooi met rattenkoning.

Ik kan mij nooit onttrekken aan dergelijke vergelijkingen. U zult bij het woord rattenkoning wellicht aan een in hermelijn opgetrokken figuur op een troon denken, maar het slaat op het verschijnsel bij ratten die in een overbevolkte kooi met hun staarten in een onontwarbare knoop kunnen geraken tot de dood wegens uithongering erop volgt. Figuurlijk te gebruiken als een dodelijke omhelzing of als analogie met Faust die zijn ziel verkocht aan de duivel. Je compromitteren. Als overheid jezelf onaantastbaar maken door de ziel van een maatschappij, namelijk de rechtstaat, te corrumperen en te knechten.

Internationaal kennen wij de verdeel- en heerstactiek om plaatselijke volkeren tegen elkaar op te zetten om deze te kunnen overheersen. Het heeft gewerkt bij het koloniseren binnen het groot Britse Rijk ten aanzien van India en China, door Nederland in Indonesië, door vele landen in Afrika, maar ook gewoon in Europa, Als je dan als bindende beangstigende factor vertrekt, laat je een gloeiende bodem achter voor het opleven van onderlinge twisten.

Een vreemde parallel is wellicht het nationale verschijnsel van de *trias politica*. Door de scheiding der machten – dus van de wetgevende, de uitvoerende en de rechtsprekende macht – kan de rechtstaat heersen en dus overleven.

Wat nu gebeurt, is dat de overheid al deze machten kennelijk aan zich onderwerpt. Bijvoorbeeld door bestuurders straffen te laten uitdelen, door als wetgever in feite met minimumstraffen en met intimidatie de marge voor de rechtspraak te minimaliseren en tegenspraak van overheidshandelen onmogelijk te maken, zodat er geen ontsnappen aan die almacht mogelijk is. De *middle man*, de rechterlijke macht, laat staan de advocaat als strohalm, wordt weggevaagd. De burger moet als opgejaagd wild als voortdurende verdachte in het oog worden gehouden teneinde op elk moment te kunnen worden “betrappt”.

Elk overkoepelend orgaan, zelfs het Europees Hof, wordt daarbij met al die belachelijke grondrechten en mensenrechten als hinderlijk ervaren en als suspect beschimpt.

Juist na WO II werd codificatie in het leven geroepen van mensenrechten. Waarborgen voor de eenling tegen de macht van overheden en meerderheden. Om te voorkomen dat men als eventueel zwakste en ongeacht de sterkte van de heersende partij geen target meer zou worden. Dat een overheid zou kunnen worden aangeklaagd en ter verantwoording zou kunnen worden geroepen. Dat niemand boven de wet stond. Dat men – omdat men geacht wordt schuldig te zijn, of wellicht zelfs schuldig is – nimmer rechteloos is. Dat de *rule of law* zou heersen.

Tribunalen werden onder de vigeur van de Verenigde Naties in het leven geroepen en er werden door de jaren heen steeds verder gespecialiseerde

verdragen opgesteld en ondertekend. Van de universele rechten van de mens tot aan de rechten van het kind als subgroep en inmiddels is het systematisch verkrachten als oorlogsmiddel erkend.

Great expectations.

Echte grondrechten, echte verdedigingsrechten, echte vrijheid.

Dat men met bijstand van een advocaat door een onafhankelijke rechter wordt berecht. En dus niet door een rechter die uit angst dat hij ontslagen wordt indien hij niet binnen 5 jaar zwaar genoeg straft. En dat men in beroep mag gaan bij weer onafhankelijke rechters. Dat de advocaat dus niet een griffier is of een door diezelfde staat gecontroleerd en bedreigd figuur, die geen geheimhoudersrecht kent. Of dat het vonnis gedicteerd is door de openbaar aanklager en dat men vervolgens sterft in de gevangenis onder vreemde omstandigheden. Voorzover men niet al tijdens het eerste politieverhoor werd doodgemarteld of je zus werd opgehaald en voor je ogen verkracht tenzij je bekende en dat zij toen toch maar werd verkracht. En dat toen jij en je botstructuur na het verhoor er iets anders uitzagen, de officier van justitie en de rechter daar vreemd genoeg niets van merkten. Of, als zij dat al deden, dat maar gemakshalve of angsthalve verdrongen of dat eigenlijk wel goed vonden, want je was toch immers een... Vul hier uw minderheidsgroepje of afwijkende mening in!

Ik heb nog niet zo lang in een niet ver buitenland meegemaakt, dat toen de officier van justitie binnenkwam in de rechtszaal, iedereen, inclusief de rechter opstond! Wat is, denkt u, fout aan dit beeld?

Indien u hier niets vreemds aan herkent, is uw begrip van de rechtstaat al reddeloos verloren.

Wellicht dat u dan ook meent, dat u immers niets te verbergen heeft en wellicht graag op geheel willekeurige tijden en plaatsen gefouilleerd, betast en doorgelicht wenst te worden.

Uiteindelijk is die *Rule of Law* nog steeds een reflectie van de wetgever die men kiest. Deze kan dus als exploderend wapen in de eigen hand werken. Er zijn helaas te veel landen met in goud gekalligrafeerde grondrechten, ongetwijfeld passend bij de eigen met gouden versierselen bestikte uniformen en de gouden kranen in de badkamers van de eigen huizen.

Grondrechten op papier, dat slechts als vloeiblad kan dienen voor het vele bloed dat door de straten van het land vloeit.

Wij zijn thans op die weg terug, terug naar ver voor het eerste rijk. Terug naar de tijden dat men nog gewoon het huis/de hut/grot uit werd gesleurd om voor de aaseters/sabeltantijgers te worden geworpen, al of niet na verkrachting door de stamoudsten, want gerechtigheid moet er zijn. Het zal u hopelijk met een beetje krantlezen niet zijn ontgaan dat dergelijke rechtspleging (maar zonder sabeltantijgers omdat die nu eenmaal inmiddels zijn uitgestorven), op deze aarde nog steeds figureert.

Ook hier in Nederland is er een overheid die alles doet om zijn ingezetenen als geheel als verdachte te behandelen binnen een steeds strakker aangetrokken dwangbuis. Zo creëer je een volk van onzekeren, van wezens zonder eigenwaarde. Er worden momenteel door de regering zelfs zulke drempels voorbereid, dat het onbetaalbaar en soms onmogelijk wordt om de rechter überhaupt te bereiken. Er worden maatregelen bedacht om dat lastige Europese Hof met die onzinnige grondrechten buitenspel te zetten. Dus wee degene, die een beslissing van de staat wenst aan te vechten. Je wordt dan gewoon als schorriemorrie van de stoep van de rechtbank weggeknuppeld. Een soort gelegitimeerde staats-eigenrichting.

Ik vrees, dat met het in dit betoog als het ware afdalen vanuit de dampkring op aarde, met het aanschouwen van het heden, ik niet anders dan het volgende in weemoed kan orakelen:

Vrijheid moet als gedemilitariseerde zone beleefd en gegund worden. Zonder ziel, zonder geweten bestaat geen *Rule of Law*, geen derde dimensie van mededogen.

Dan is er slechts niemandsland, zoals de geschiedenis steeds weer en weer en weer leert.

Het auteursrecht voor deze lezing berust bij mr. I.N. Weski

De **Vrijheidslezing Amsterdam** is een jaarlijkse diepteanalyse van de staat van de vrijheid, zowel in Amsterdam als elders op de wereld. Vrijheid in Nederland staat onder druk. Individuele persoonsgegevens zijn niet meer heilig, media en politiek kruipen op de stoel van de rechter, nota bene de Partij van de Vrijheid roept op tot etnische registratie en proefstaatsburgerschap. De rechtsstaat als vrijheidsmachine wankelt. Ondertussen laten de dramatische ontwikkelingen in Noord-Afrika en het Midden Oosten zien dat het initiatief tot vrijheid bij burgers lijkt te liggen. Zijn wij zelf degenen die onze vrijheid moeten herpakken?

De **Vrijheidslezing Amsterdam** 2011 wordt uitgesproken door de flamboyante Rotterdamse strafpleiter **Mr. Inez Weski**. Voorafgaand aan de Vrijheidslezing zal theatermaker **Sabri Saad El Hamus** een speciaal voor deze gelegenheid gemaakte solovoorstelling spelen.

Inez Weski (1955) is een bekend strafpleiter uit Rotterdam. Ze wordt door zichzelf en anderen omschreven als workaholic en controlfreak. Ze noemt zichzelf achterdochtig en meent dat dit een noodzakelijke eigenschap is in haar beroep. Ze werkt sinds 1978 voor het twee jaar eerder opgerichte advocatenkantoor 'Weski Heinrici Advocaten' van haar zus Miriam Weski in Rotterdam, waar ze zich vanaf het begin toelagde op strafzaken. Sindsdien is ze uitgegroeid tot de elite van de strafrechtadvocaten, waarbij ze door medeadvocaten wordt geroemd om haar dossierkennis. Ze verdedigde onder andere Desi Bouterse en Guus Kouwenhoven. Regelmatig is ze aanwezig in de media om haar opinie te geven over zaken rond het strafrecht en door haar ervaren misstanden bij het Openbaar Ministerie en de politie.

Sabri Saad El-Hamus groeide op in Caïro, waar hij economie studeerde. In 1978, drie jaar na het behalen van zijn diploma aan de Universiteit van Cairo, vertrok hij naar Nederland. In 1983 en 1984 studeerde hij aan de Toneelschool Arnhem. In 1984 speelde El Hamus zijn eerste theaterrol. Grote bekendheid verwierf hij met zijn rol van Mourad Aziz in *Pleidooi*. Hij speelde in 1998 in vijf afleveringen van de politierie *Unit 13* en in een aantal films van Martin Koolhoven, waaronder *Het Schnitzelparadijs* (2005) en *'n Beetje Verliefd* (2006). Dit seizoen was hij te zien in de serie *Levenslied* (NCRV).

In 2007 volgde hij Aram Adriaanse op als artistiek leider van theatergroep De

Nieuw Amsterdam. In 2011 kwam El Hamus in het nieuws doordat hij voor het programma Pauw & Witteman verslag deed van de revolutie in Egypte, waarmee hij op slag een bekende Egyptenaar werd.

Vamba Sherif (1973) is geboren in Liberia. Een groot deel van zijn jeugd woonde hij in Koeweit, waar zijn vader aan de universiteit doceerde. Na de Golfoorlog week het gezin uit naar Syrië. Sinds 1993 woont Vamba Sherif in Nederland. Zijn eerste roman, in *Het land van de vaders* verscheen in 1999. De roman gaat over Liberia en speelt zich af in twee tijdsbestekken: eind 19e eeuw en eind 20e eeuw. In 2003 volgt *The Kingdom of Sebah (Het koninkrijk van Sebah)* over een Afrikaanse familie in Nederland.

Tijdens een bezoek aan zijn herkomstland Liberia komt hij oog in oog te staan met dictator Charles Taylor. Deze ontmoeting inspireert hem tot de roman *Zwijgplicht (Bound to Secrecy)* (2007), waarin hij in de vorm van een detective schrijft over macht en machtmisbruik.

Thijs Berman (1957) is sinds 2004 lid van het Europees Parlement namens de PvdA, voor de verkiezingen in 2009 was hij lijsttrekker. Hij is voorzitter van de Delegatie voor de betrekkingen met Afghanistan, en lid van de commissies Ontwikkelingssamenwerking en Mensenrechten. Daarvoor werkte hij als correspondent in Moskou en Parijs voor ondermeer *De Groene Amsterdammer*, het NOS Radio1-journaal, TweeVandaag en het *Agrarisch Dagblad*.

PROGRAMMA *Vrijheidslezing Amsterdam*

- 20.00 uur: opening door Linda Bouws, directeur Felix Meritis
- 20.05 uur: Sabri Saad El Hamus vertolkt een speciaal voor deze gelegenheid gemaakte solo
- 20.20 uur: Bea Irik, bestuurslid Amsterdam 4 en 5 mei Comité over het hoe en waarom van de Vrijheidslezing
- 20.30 uur: Inez Weski spreekt de Vrijheidslezing uit
- 21.00 uur: discussie met bijdragen van schrijver Vamba Sheriff en Thijs Berman en de zaal onder leiding van Sandra Rottenberg

De *Vrijheidslezing Amsterdam* vindt jaarlijks plaats op 5 mei en wordt georganiseerd door het Amsterdams 4 en 5 mei Comité en Felix Meritis.

Het Amsterdams 4 en 5 mei Comité, in 1946 opgericht door oud-verzetsstrijders, is in opdracht van het College van Burgemeester en Wethouders verantwoordelijk voor het herdenken en vieren van 4 en 5 mei in Amsterdam. In samenwerking met meer dan 80 Amsterdamse organisaties organiseert het Comité herdenkingen, theater, muziek, film, debat, lezingen en tentoonstellingen. Het bestuur van het comité bestaat uit Sijbolt Noorda (voorzitter), Ahmed Larouz, Bea Irik, Carole Thate, Mostafa Hilali en Paul Hermanides. De directie wordt gevoerd door Partizan Publik. Tenslotte zijn er de vele tientallen vrijwilligers die elk jaar klaar staan om te assisteren bij de Stille Tocht, het Bevrijdingsfestival en andere activiteiten.

Felix Meritis is een Europees Centrum voor kunst, cultuur en wetenschap en draagt het motto Connecting Cultures. Het is een ontmoetingsplaats voor kunstenaars, wetenschappers, culturele ondernemers, politici en iedereen die zich verbonden voelt met kernwaarden als vrijheid en democratie binnen een pluriforme samenleving. Felix Meritis gelooft in (de noodzaak van) de verscheidenheid van culturen en de betrokkenheid van burgers als verbindende kracht van de samenleving. Felix Meritis werkt intercultureel en interdisciplinair en levert daarmee een bijdrage aan het publieke debat.

www.felix.meritis.nl

Colofon

Redactie: Joost Janmaat (creatief directeur Amsterdams 4 en 5 mei Comité), Linda Bouws (directeur Felix Meritis) en Sandra Rottenberg

Productie: Sandra Rottenberg

Vormgeving programmaboekje: Chang Chi Lan Ying

Drukwerk: Offsetdrukkerij Jan de Jong

Informatie: info@4en5meiamsterdam.nl, tel: 020 5287129

www.4en5meiamsterdam.nl

BEVRIJDING **5 MEI**
www.amsterdamsbevrijdingsfestival.nl